

Абылқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті

МООК

«Ғылыми зерттеулер әдіснамасы»

**1-ші бөлім. Ғылыми зерттеу бағытын таңдаудың
әдіснамалық негіздері.**

Дәріс оқытушы:

Доктор PhD, Аринова Сания Каскатаевна

Қарағанды

Бөлімнің мақсаты:

"Ғылыми зерттеулер әдіснамасы" пәні техникалық ой-өрісті және металлургия саласындағы магистрлердің қолданбалы және ғылыми-зерттеу міндеттерін шешу қабілеттерін қалыптастыруды мақсат етеді.

Бөлімнің жоспары:

Қазіргі қоғамдағы ғылымның рөлі

ҚАЗІРГІ ҚОҒАМДАҒЫ ҒЫЛЫМНЫҢ РӨЛІ

Ғылым - адам танымының негізгі формасы. Қазіргі уақытта бұл біздің өміріміздің нақты жағдайларына күн санап артып келе жатқан және айтарлықтай әсер етуде, ол үшін біз кез-келген бағытта қозғалуымыз керек. Дүниені философиялық тұрғыдан қарастыру ғылым дегеніміз не, ол қалай құрылымдалған және қалай дамып жатқандығы, нені жасай алатындығы, не үміт беретіні және оған қол жетпейтіні туралы белгілі бір идеяларды білдіреді.

Өткен философтар ғылымның өсіп келе жатқан маңыздылығы туралы көптеген болжамдарды таба алады. Алайда олар ғылыми-техникалық жетістіктердің адамның күнделікті өміріне тигізетін мұндай ауқымды, кейде күтпеген және тіпті күрт әсерін елестете алмады, оны біз бүгін түсінуіміз керек. Мұндай түсінікті ғылымның әлеуметтік функцияларын қарастырудан бастаған дұрыс.

Ғылымның әлеуметтік функциялары бұл бір нәрсе емес және олар тарихи өзгереді және дамиды, бұл ғылымның маңызды аспектісін білдіреді.

Қазіргі заманғы ғылым көп ғасырлар бойы немесе тіпті жарты ғасыр бұрын пайда болған ғылымнан түбегейлі ерекшеленеді. Оның бүкіл келбеті мен қоғаммен қарым-қатынасының сипаты толығымен өзгерді.

Қазіргі ғылымның қоғамның әртүрлі салаларымен және жеке адаммен өзара әрекеттесуі туралы айтатын болсақ, онда ол орындайтын әлеуметтік функциялардың үш тобын бөліп көрсетуге болады:

- 1) мәдени-дүниетанымдық функция;
- 2) ғылымның тікелей өндіргіш күш ретіндегі қызметі;
- 3) ғылымның әлеуметтік күш ретіндегі қызметі.

Ғылымды тікелей өндіргіш күшке айналдырудың маңызды аспектісі - ғылыми білімді практикалық қолдануды құру және нығайту, ғылыми-техникалық ақпарат, қолданбалы зерттеулер мен әзірлемелер желілерін құру сияқты салалардың пайда болуы және т.б. Сонымен қатар, мұндай тығыз байланыс тек өнеркәсіпте ғана емес сонымен қатар одан тыс. Мұның бәрі ғылым үшін де, практика үшін де маңызды салдарға алып келді.

Қазіргі жағдайда ғылымда функциялардың тағы бір тобы анық байқалады. Ғылым қоғамдық даму процестеріне тікелей қатысатын әлеуметтік күш ретінде әрекет етеді. Бұл ғылымның нәтижелері мен әдістері экономикалық және әлеуметтік дамудың кең көлемді жоспарлары мен бағдарламаларын жасау үшін қолданылатын көптеген жағдайларда айқын көрінеді.

Көптеген кәсіпорындар мен ұйымдардың мақсаттарын анықтайтын осындай бағдарламаларды құрастыруда ғалымдардың әртүрлі саладағы арнайы білім мен әдістерді тасымалдаушы ретінде тікелей қатысуы қажет. Мұндай жоспарлар мен бағдарламаларды жасау мен іске асырудың күрделі сипатына байланысты жаратылыстану, техникалық және әлеуметтік ғылымдардың өзара әрекеттесуі қабылдануы маңызды.

Қоғамның өміріндегі ғылымның үнемі өсіп келе жатқан рөлі қазіргі мәдениетте және қоғамдық сананың әртүрлі қабаттарымен өзара әрекеттесуде ерекше мәртебеге ие болды. Осыған байланысты ғылыми білімнің ерекшеліктері мен оның танымдық іс-әрекеттің басқа түрлерімен (өнер, күнделікті сана және т.б.) байланысы туралы мәселе туындайды.

Бұл мәселе философиялық сипатта бола отырып, сонымен бірге үлкен практикалық мәнге ие, өйткені жедел ғылыми-техникалық прогресс жағдайында ғылымды басқару теориясын құру үшін ғылыми білімнің заңдылықтарын ашып, оның әлеуметтік жағдайы мен өзара әрекеттесуін талдау қажет. рухани және материалдық мәдениеттің әртүрлі объектілері.

Ғылыми-зерттеу жұмысының тақырыбы бойынша ғылыми ақпаратты іздеу алгоритмі

Ғылым функцияларының негізгі критерийлері ретінде ғалымдардың негізгі қызмет түрлерін, олардың міндеттер шеңберін, сондай-ақ ғылыми білімді қолдану мен жүзеге асырудың көлемін алуға болады.

Ғылымның маңызды функцияларын қарастырыңыз.

- Танымдық функция. Ол ғылымның өте маңызды мәні болып табылады, оның басты мақсаты - қоғам мен адамды, табиғатты білу, әртүрлі құбылыстар мен процестерді түсіндіру, әлемді ұтымды және теориялық тұрғыдан дамыту, оның заңдылықтары мен заңдылықтарын ашу, яғни жаңа ғылыми білім алу.
- Дүниетану функциясы. Бұл біріншісімен тығыз байланысты және оның негізгі мақсаты - әлемнің ғылыми бейнесін және ғылыми дүниетанымын қалыптастыру, адамның әлеммен қарым-қатынасының рационалистік аспектілерін зерттеу және әлем туралы ғылыми түсінік қалыптастыру.

- Өндірістік немесе техникалық және технологиялық функция. Бұл өндіріске инновацияларды, жаңа технологияларды енгізу үшін қажет. Бұл факт сонымен қатар көптеген зерттеушілер ғылымның өндірістің арнайы «шеберханасы», ғылымның қоғамның тікелей өндірістік күшіне айналуы туралы айтады.
- Мәдени, тәрбиелік функция. Бұл ғылым адамдардың мәдени дамуы мен білім берудің маңызды факторы екендігінде жатыр. Оның жетістіктері, идеялары мен ұсыныстары бүкіл оқу процесіне, бағдарламалар мазмұнына, оқулықтарға, технологияларға, оқытудың формалары мен әдістеріне белсенді әсер етеді. Ғылымның бұл функциясы мәдени іс-шаралар мен саясат, білім беру жүйесі және бұқаралық ақпарат құралдары, ғалымдардың білім беру қызметі арқылы жүзеге асырылады. Ғылымды мәдени құбылысқа жатқызуға болады, өйткені ол рухани өндіріс саласында өте маңызды орын алады.

МӨЖ АРНАЛҒАН ТАПСЫРМАЛАР

1. Ғылыми ақпараттарды іздеу көздерін сипаттау.
2. Деректі ақпарат көздерінің негізгі түрлері.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Современные методы структурного анализа материалов : учебное пособие для магистрантов и докторантов PhD по специальности - Материаловедение и технология новых материалов, Metallургия / Л. А. Дахно , О. А. Шарая ; М-во образования и науки РК, Карагандинский государственный технический университет, Кафедра металлургии, материаловедения и нанотехнологий. - Караганда : КарГТУ, 2013. - 83 с. - ISBN 978-601-296-476-9
2. Кузнецов, И. Н. Основы научных исследований : учебное пособие для бакалавриата и магистратуры, аспирантов / И. Н. Кузнецов. - 3-е изд. - М. : Дашков и К, 2017. - 282 с. - ISBN 978-5-394-02783-3
3. Коробко В.И. Основы научных исследований: курс лекций: учеб. пособие для студентов строительных специальностей. – М.: АСВ, 2000. – 218 с.
4. Герасин А.Н., Отварухина Н.С. Магистерская диссертация: учеб. пособие для магистрантов / Мос. гос. ин-т управл. – М., 2010. – 56 с.
5. Перспективные технологические процессы в металлургии: учебное пособие для студентов, магистрантов и докторантов / А. З. Исагулов [и др.]. - Караганда : КарГТУ, 2017. - 78 с. - ISBN 978-601-315-308-7

